

éaFővárosi Ítéltábla

14.Gf.40.382/2019/10/II.

A Fővárosi Ítéltábla az 1000. sz. Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű és II. rendű felperesnek a Lajer Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. február 26-án kelt 27.G.42.402/2018/6. számú ítélete ellen a felperesek részéről előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 73.600 (hetvenháromezer-hatszáz) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

1.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a szerződés érvénytelen. Ennek jogkövetkezményeként kérték a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását akként, hogy a bíróság kötelezze az alperest 685.778 forint megfizetésére. Keresetük jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209., 209/A. és 239. §-ára, továbbá a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésére hivatkoztak. Kifejtették, hogy az alperes nem tett eleget az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének, az pusztán formálisan valósult meg. Álláspontjuk szerint az alperesnek be kellett volna mutatnia évekre visszamenőleg az árfolyam változásait, továbbá a jövőbeni várható változásokat. Hangsúlyozták, hogy a fogyasztóként információs hátrányban vannak az alperessel szemben, az alperes feladata pedig, hogy kiegyenlítse ezt az információs asszimmetriát. Állították, hogy az árfolyamváltozás modellezhető, az

árfolyamkockázatot meghatározó gazdasági tényezők azonosíthatók, az árfolyamkockázat kezelhető, mindezekről azonban az alperes egyáltalán nem tájékoztatta a őket. Utaltak az Európai Unió Bíróságának (EUB) több döntésére, így a C-51/17., illetve a C-186/16. számú ügyben hozott határozataira, melyek kapcsán kiemelték, hogy nem elég nyelvtani szempontból érthető tájékoztatást adni, hanem figyelemmel kell lenni a felek eltérő információs szintjére, és átláthatóan be kell mutatni az árfolyamkockázatot meghatározó mechanizmus működését. Ennek kapcsán elengedhetetlen azon körülmények bemutatása, amelyek az árfolyamokra - és ezáltal a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire hatással vannak, így például a kamatparitás elve, az egyes fizetőeszközök iránti kereslet, a monetáris politika, a valuták vásárlóereje, az egyes nemzetgazdaságokban érvényesülő reálkamatláb, az adott ország nemzetközi fizetési mérleg pozíciója, a makrogazdasági és politikai stabilitás vagy instabilitás.

2.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint világos és érthető az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezés, a felperesek jóval a szerződés megkötése előtt megkapták az írásbeli kockázattelátó nyilatkozatot, ami a szükséges tartalommal bír, az árfolyamok jövőbeli lehetséges alakulását, illetve a felperesek által hivatkozott körülményeket pedig nem kellett bemutatnia. Vitatta a kereset összecszerűségét, a felperesek által készített elszámolás helyességét is

3.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 402.844 forint perkoltséget, valamint a rójanak le leletezés terhével további 324.000 forint eljárású illetéket.

3.1.

Határozatának indokolásában tényként állapította meg, hogy az I. rendű felperes mint adós és a II. rendű felperes mint egyetemleges adóstárs 2007. június 18-án 797578 számon szabad felhasználású, zálogjoggal biztosított devizaalapú kölcsönszerződést kötöttek az alperessel mint hitelezővel. A felek által aláírt okirat különös része (I. pont) tartalmazza a kölcsön alapadatait, miszerint a kölcsön jellege „devizaalapú hitel”, a „hitelkeret” összege 45.020 svájci frank, a jóváhagyott forintösszeg 6.000.000 forint. A kamat mértéke évi 1,99%, a kezelési költség évi 2,5%, a THM 5,09%, a törlesztőrészlet várható kezdő összege 227,54 CHF, a futamidő 20 év, a törlesztőrészletek száma 240.

Az okirat általános részének (II. pont) 2.1. pontja értelmében a kölcsön - a folyósítás napjára jegyzett, magánszemélyekre vonatkozó deviza vételi árfolyamon számított - jóváhagyott forint ellenértékét folyósítja a hitelező az adós bankszámlájára. A különös rész (helyesen: általános rész) 6.3. pontja kimondja, hogy a bank a törlesztőrészletet, a folyósítási jutalékot és a kezelési költséget a hitelkeret devizanemében határozza meg és terheli, kivéve a devizaalapú hiteleket, melyek esetében az esedékesség napján érvényes, magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyam alapulvételével számított forint összeg kerül terhelésre. A különös rész (helyesen: általános rész) 9.10. pontja szerint az adós kifejezetten nyilatkozik arról, hogy a banktól azt az előzetes felvilágosítást, amely szerint devizaalapú kölcsön vonatkozásában árfolyamkockázata keletkezhet, megértette, és az adós ezen információ ismeretében is igénybe kívánja venni a kölcsönt a szerződésben foglaltak szerint.

Az adósok a szerződés alapján 2007. június 21-én közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot is tettek.

A szerződéskötést megelőzően az adósok 2007. május 21-én terjesztették elő hitelkérelmüket, megjelölve a nyomtatványon, hogy az igényelt hitel devizaneme CHF. A hitelkérelemmel egyidejűleg aláírták a „Nyilatkozat a deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásulvételéről” elnevezésű okiratot is. Eszerint kijelentik, hogy - egyebek mellett - tudomásuk van arról, hogy a devizaalapú hitel alatt olyan hitel értendő, amelynek összege nem magyar forintban, hanem az igényelt devizanemben, például euróban vagy svájci frankban kerül meghatározásra; a bank a hitelt forintban bocsátja rendelkezésre, de a tartozást devizában tartja nyilván, a visszafizetés is forintban történik; „amennyiben a deviza alapú hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a tőkét és kamattartozást magában foglaló törlesztőrészletek, valamint egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára”; „abban az esetben, ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetnünk a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékéeként, amennyiben gyengül, úgy fizetési terheink nőnek”; „a deviza alapú hitelek kamata a nemzetközi kamatok változása miatt is módosulhat”; „jelzálogfedezettel biztosított hitel felvétele esetén, amennyiben az árfolyam kedvezőtlenül alakul, a Bank jogosult pótfedezetet kérni, mi pedig kötelesek vagyunk azt a Bank kérésének megfelelően biztosítani, vagy a fedezeti arány helyreállítása érdekében tartozásunkat részben előtörleszteni”. Az okirat szövege akként zárul, hogy

„Jelen nyilatkozatunk aláírásával elismerjük, hogy a Banktól a deviza alapú hitel igénybevételével összefüggésben felmerülő kockázatokról - különös tekintettel az árfolyamkockázatokra - a szükséges tájékoztatást megkaptuk és megértettük. Elismerjük továbbá, hogy a Bank felhívta a figyelmünket a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete honlapjára (www.pszaf.hu), amelyen „A fogyasztókért” menüpont „Segítünk a választásban” rovatában a „Deviza alapú ingatlan fedezetű hitelek” cím alatt szintén található információ a deviza alapú hitelekkel, azok költségeivel és az alkalmazott árfolyamok számításával kapcsolatban. Egybehangzóan kijelentjük, hogy a deviza alapú hitelt a fentiek ismeretében is igénybe kívánjuk venni, annak kockázatait kizárólag mi viseljük és egyben kötelezettséget vállalunk arra is, hogy a deviza árfolyamok változását a hitelszerződés hatálya alatt folyamatosan figyelemmel kísérjük”.

3.2.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdésének, valamint a Kúria 2/2014. számú polgári jogegységi határozat 1. pontjának felhívását követően rögzítette, hogy elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a perbeli szerződés esetében világos és érhető-e a szerződésnek az a rendelkezése, hogy az árfolyamkockázatot korlátlanul a fogyasztó viseli. A jogegységi határozat indokolása szerint, amennyiben a fogyasztó a jogszabály által előírt tájékoztatást megkapta, a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta, akkor azt ellenkező bizonyításig úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érhető volt, illetve annak kellett lennie. A pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, hogy a fogyasztó tájékoztatása ilyen módon megtörtént. Amennyiben azonban az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződéses rendelkezése a fogyasztó számára a pénzügyi intézménynek felróható okból nem volt világosan felismerhető, illetve érhető, fennállnak a szerződés tisztességtelensége megállapításának a feltételei.

Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat utal arra, hogy a Ptk. 205. §-ának (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget a fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizaalapú szerződés esetén a perbeli jogügylet megkötésekor hatályos Hpt. 203. §-a akként konkretizálja, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyekben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdéséből következően az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a

fogyasztó tájékoztatása a jogszabály által előírtak szerint megtörtént.

Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy az alperes csatolta a kockázatfeltáró nyilatkozatot, amit a felperesek nem vitásan megkaptak és aláírtak. Megítélése szerint a nyilatkozat világos és egyértelmű tájékoztatást tartalmaz az árfolyamkockázatról és annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról. Abból kiderül, hogy mit jelent az, hogy egy szerződés devizaalapú és az is, hogy az árfolyamváltozás kihat a tőketartozásra, a járulékokra, a költségekre és a törlesztőrészletekre is. Az is egyértelműen kitűnik annak tartalmából, hogy az árfolyamok milyen irányú változása milyen irányú változást idéz elő az adósok terheiben. A nyilatkozat tartalmazza, hogy az árfolyamkockázatot kizárólag az adósok viselik, tehát azt még részben sem háríthatják át az alperesre. A tájékoztatás nem tartalmaz a változás felső határára utalást, de ez nem is követelmény, éppen azt kellene külön kiemelni, ha a kockázat valamilyen mértékben korlátozott lenne. Az a körülmény, hogy az alperes adott esetben pótfedezetet kérhet, nyilvánvalóvá teszi, hogy a változás olyan jelentős mértékű is lehet, hogy a nyújtott jelzálogjog már nem is minősül kellő biztosítéknak. A felperesek közel egy hónappal a szerződéskötést megelőzően megkapták a fenti tájékoztatást, így lehetőségük volt akár a tájékoztatásban megadott honlapon, akár máshol további tájékozódásra.

Az alperesnek nem volt feladata, hogy bemutassa azokat a körülményeket, amelyek az árfolyamok változásait befolyásolják, mivel egy hosszas makrogazdasági elemzés semmilyen módon nem növelte - sőt csökkentette volna - az átláthatóságot. Az alperesnek az volt a feladata, hogy felhívja a felperesek figyelmét arra, hogy az ügylet - a devizaalapúságból adódóan - számukra kockázatot rejt, amely kockázatot kizárólag nekik kell viselniük, így ennek figyelembevételével megfontoltan járjanak el. Mindebből következően a kockázatfeltáró nyilatkozat megfelel a jogegységi határozat által kifejtett követelményeknek, amelyhez képest nem támasztanak további követelményeket a felperesek által hivatkozott uniós bírósági döntések sem.

Rámutatott továbbá az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek személyes előadásából kiderült, hogy tisztában voltak azzal, mit jelent a devizaalapú kölcsön, tudták, hogy fizetési kötelezettségeiket az árfolyamok változása alakítja. Pusztán abban bíztak, hogy ezek a változások csekély mértékűnek lesznek, így jelentős tehernövekedést nem eredményeznek. Előadásuk szerint az ügylet előkészítése során eljáró személy azt közölte, hogy csak kis mértékű változások lehetnek, ugyanakkor ezen hivatkozásukat nem bizonyították.

A fentiek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes olyan tájékoztatást adott, amelyből az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára világos és egyértelmű az árfolyamkockázatot rá hárító kikötés, így annak tisztességtelensége nem vizsgálható, ezért a szerződés érvénytelensége sem állapítható meg.

4.

Az ítélet ellen a felperesek nyújtottak be fellebbezést, melyben kérték annak megváltoztatását és a keresetüknek megfelelő döntés meghozatalát. Álláspontjuk szerint az elsőfokú ítélet jogszabálysértő és az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetés ellentétes a Ptk. 209. § (1) bekezdésében, a Hpt. a 203. § (6) és (7) bekezdésében, valamint az EUB C-186/16. számú és a C-51/17. számú ítéletében foglaltakkal. A tájékoztatás azért nem volt megfelelő, mert nem fedte le az EUB ítélkezési gyakorlata szerinti minimális tartalmi követelményeket. Kiemelték, hogy a 2/2014. számú polgári jogegységi határozat és az EUB C-26/13. számú ítéletének indokolása, valamint a Hpt. 203. §-a mögött meghúzódó jogalkotói szándék is abból indult ki, hogy az átlagos fogyasztónak az árfolyamkockázat valós tartalmával nem kell tisztában lennie, azt a pénzügyi intézménynek egyedileg, konkrétan el kell magyaráznia a fogyasztó számára. Utaltak a Kúria konzultációs testülete 2016. szeptember 28-i ülésén készült emlékeztető IV.2. pontjára, melynek értelmében, ha a fogyasztó az árfolyamkockázat valós tartalmáról nem kapott világos és érthető tájékoztatást vagy olyan tartalmú tájékoztatást kapott, amelyből nem volt világos a kockázat korlátlansága, egyáltalán nem kötelezhető az árfolyamkockázat viselésére.

Kifejtették, hogy a perben az EUB és a Kúria iránymutatásai alapján azt kellett vizsgálni, hogy az alperes elmagyarázta-e a fogyasztónak, mit jelent az árfolyamkockázat, tájékoztatta-e az árfolyamkockázat működési mechanizmusáról, és annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatásáról. Vizsgálni kellett azt is, hogy a szolgáltató kifejezetten felhívta-e fogyasztó figyelmét arra, hogy a nemzeti fizetőeszköz súlyosan leértékelődhet és a szerződéssel járó kockázat olyan mértékű, hogy az meghaladhatja az adós teljesítési képességét. A tájékoztatást a szolgáltatónak a szerződés megkötése előtt ésszerű időben kellett megtennie, továbbá kiemelt jelentősége van annak is, hogy a tájékoztatás kiterjedt-e valamennyi olyan releváns körülményre, amelyeket az alperes a szerződéskötéskor ismert és amely körülmények a teljesítendő ellenszolgáltatást meghatározták, illetőleg befolyásolták. Az adott esetben a kockázatteltérő nyilatkozat mindössze annyit rögzít, hogy a devizaárfolyam változhat, amellyel összefüggésben a törlesztőrészlet nőhet, illetve csökkenhet. A szerződéses okiratok egyikéből sem tűnik ki azonban, hogy a nemzeti fizetőeszköz súlyosan

leértékelődhet, ezzel összefüggésben pedig a törlesztőrészletek olyan mértékben megemelkedhetnek, hogy annak teljesítésére az adósok esetlegesen már nem lesznek képesek, ezért a tájékoztatás nem volt megfelelő. Mindebből az is következik, hogy a fogyasztók számára nem lehet egyértelmű, hogy a törlesztőrészletek növekedése, illetve csökkenése valójában magában foglalja azt is, hogy a nemzeti fizetőeszköz súlyosan leértékelődhet, ezzel összefüggésben pedig a törlesztőrészletek olyan mértékben is megemelkedhetnek, hogy annak teljesítésére esetlegesen az adósok már nem lesznek képesek. A fogyasztók előzetes tájékoztatásának kifejezetten figyelemfelhívó tájékoztatásnak kellett volna lennie, melyben kifejezetten szerepelnie kellett volna a fentieknek. Ennek hiányában az alperes által nyújtott tájékoztatás elégtelen volt.

Kifejtették azt is, hogy az alperesnek ismernie kellett azokat a körülményeket, hogy az árfolyam mitől, minek a hatására változhat, ugyanakkor erről őket nem tájékoztatták annak ellenére, hogy az EUB C-186/16. számú ítélet rendelkező részének 3., 50. és 54. pontja értelmében azok releváns információnak tekintendők. Az EUB ítélete értelmében vizsgálendő, hogy az alperes kiegyenlítette-e azt az információs hátrányt, amellyel a szerződés megkötésekor a fogyasztóval szemben rendelkezett. Az alperesnek tehát a közgazdasági törvényszerűségeket ismernie kellett, amelyek a fogyasztó teljesítését befolyásolják, így a tájékoztatásnak ezekre a körülményekre is ki kellett terjednie. Hangsúlyozták, hogy nem azt állítják, hogy az alperesnek az árfolyamváltozást előidéző tényezőket egyenként ki kellett volna értékelni a számukra, hanem azt, hogy utalnia kellett volna arra, hogy a teljesítendő törlesztőrészletek összegét azok befolyásolják, mivel az árfolyamkockázatot meghatározó tényezők ismerete nélkül az árfolyamkockázat valós tartalma a fogyasztók számára nem lehet érthető.

A nyilatkozat elnevezésű 6. és 9. sorszámú beadványaikban azzal érveltek, hogy az Európai Bizottság által kiadott, a 93/13. számú EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatás értelmében a tagállami bíróságnak a fogyasztókkal kötött devizaalapú kölcsönszerződés esetében a szerződés átláthatóságát kell vizsgálni, ami nem azonos azzal a kérdéssel, hogy a szerződés megkötése előtt kellő időben a pénzügyi szolgáltató világos és érthető módon tájékoztatta-e a fogyasztót az árfolyamkockázatról. Rámutattak arra, hogy az iránymutatás szerint a fogyasztókkal kötött devizaalapú kölcsönszerződésnek öt együttes feltételnek kell megfelelnie. Az első feltétel szerint a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, hogy a szerződés tervezetének ismeretében tudja értékelni azokat a kockázatokat, amelyek akkor lépnek fel, ha a szerződést megkötö. A perbeli esetben ez a feltétel nem is teljesült, mivel a tájékoztatást olyan

időpontban kapták, amikor még nem ismerték a szerződés tervezetét. A második feltétel sem teljesül, mivel a szerződés felépítése nem logikus, érvelésük szerint a kockázatokról szóló tájékoztatás akkor lenne világos és érthető, ha a szerződés II.2.6. pontjában, azaz a visszafizetés szabályai között lenne megtalálható. A harmadik feltétel körében rámutattak, hogy az alperes a szerződésből megállapíthatóan vételi és eladási árfolyamot alkalmazott, melynek százalékos mértéke nem ismert és az sem, hogy az változik-e a futamidő alatt, továbbá a szerződés biztosítja az alperes részére a kamat és kezelési költség egyoldalú módosítását, ugyanakkor nem állapítható meg, hogy mely körülmény bekövetkezése, milyen díjelemet, milyen mértékben emel. Megállapítható, hogy az alperes a fogyasztót azon lényeges körülményekről nem tájékoztatta, amelyek alapján előre látható volna fizetési kötelezettségének mikénti alakulása és a fizetési kötelezettség megváltozásának mechanizmusa. A negyedik feltétel kapcsán arra utaltak, hogy a C-51/17. számú ítélet rendelkező részének 4. pontjából következően ezen szerződéses rendelkezések kumulatív hatását figyelembe véve kell megítélni, hogy a hivatkozott mechanizmus átlátható volt-e, melynek során figyelmen kívül kell hagyni, hogy az utóbb hatályba lépő DH törvények egyes feltételeket tisztességtelennek minősítettek, vagy annak vélelmeztek. Az ötödik feltétel vonatkozásában rögzítették, hogy a reklámanyagok, mint a szerződés megkötéséhez vezető körülmények vizsgálatára sem került sor. Arra is utaltak, hogy a 2014/17. számú irányelv 30. preambulumbekzdése értelmében a világos és érthető tájékoztatáson túl a fogyasztót megilleti az a jog, hogy az árfolyam kitettségét korlátozza, melynek körében az alperes nem hivatkozhat a szerződés II.6.8. pontjára, mert az eladási árfolyam alkalmazását írja elő, ami tisztességtelen.

A felperesek a 8. sorszámú beadványukban kérték a tárgyalás felfüggesztését az EUB előtt C-609/19. számon, illetve a C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig. Arra hivatkoztak, hogy a C-609/19. számú ügyben a tagállami bíróság által az árfolyamkockázat tisztességtelensége vizsgálatának szempontjaira rákérdező kezdeményezés a fellebbezés elbírálására kihathat. A C-932/19. számú eljárásban pedig arról dönt az EUB, hogy az árfolyamrész alkalmazását kikötő szerződéses feltétel lehet-e oka a devizaalapú szerződés érvénytelensége megállapításának, így ezen kezdeményezés is kihathat a per érdemi elbírálására.

5.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat formájában világos és érthető tájékoztatást adott a felpereseknek az árfolyamkockázat tárgyában. Rámutatott, hogy a perbelivel azonos tartalmú

kockázatfeltáró nyilatkozatot már több esetben vizsgálták a bíróságok, melynek eredményeképpen azt állapították meg, hogy az a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének és a Ptk.-nak megfelel. Utalt arra, hogy az EUB a C-227/18. számú ügyben hozott ítéletében kimondta, hogy a tájékoztatás megfelel a világos és érthető megfogalmazás követelményének akkor is, ha nem figyelmeztet kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, de a fogyasztó tájékoztatása megtörtént arról, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződés megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet és a fogyasztó ezek alapján értéken tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit.

Az alperes 7. sorszámú beadványában hangsúlyozta, hogy a felperesek a szerződés minden feltételét megismerték annak aláírása előtt, továbbá jelen perben az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségét vitatták, mely tájékoztatást a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazza, amelyet szintén nem vitásan megismertek a szerződéskötést megelőzően. A kockázatról szóló tájékoztatás szerződésbeli elhelyezésével kapcsolatos felperesi hivatkozás alaptalan, mivel egy külön dokumentumban tájékoztatta a felpereseket az árfolyamkockázatról. Az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó felperesi hivatkozások a DH 1 törvényre tekintettel nem relevánsak. Valamennyi elengedhetetlen információt közölt a felperesekkel annak érdekében, hogy a felvett hitel teljes költségét felmérhessék, továbbá a Fővárosi Ítéltábla eseti döntéseiben (10.Gf.40.636/2018/14-II; 4.Pf.20.660/2019/4.) kifejezetten a C-51/17 számú ügyben hozott ítéletben foglaltakra figyelemmel állapította meg, hogy a jogszabályoknak megfelelően nyújtott tájékoztatást az árfolyamkockázat tárgyában. A reklámanyagok vizsgálatának hiányára történő hivatkozás is alaptalan, mivel a felperesek az elsőfokú eljárásban nem hivatkoztak arra, hogy az általa közzétett valamilyen reklám tartalma eltért volna a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltaktól. A felpereseknek lehetősége volt továbbá az árfolyamkockázat kitettségének korlátozására a szerződés II.6.8. pontjában foglalt rendelkezés alapján.

Az alperes ellenezte a per tárgyalásának felfüggesztését a közvetlen összefüggés hiányára hivatkozással.

6.

Az elsőfokú ítéletnek jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítéltábla teljes terjedelmében vizsgálta felül.

7.

A fellebbezés nem alapos.

8.

Az ítéletábra mindenekelőtt rögzíti, hogy nem látta indokoltnak a másodfokú per tárgyalásának felfüggesztését. A C-609/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező tagállami bíróság az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése és a 3. cikkének (1) bekezdése értelmezése körében azt kérdezi, hogy milyen szempontok alapján kell vizsgálni a devizaalapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatára vonatkozó szerződéses rendelkezések világos és érhető megfogalmazását. Tartalmilag ugyanezt a kérdést az EUB már megválaszolta a C-186/16. számú Andriuc és társai kontra Banca Românească SA ügyben a 2017. szeptember 20-án hozott ítéletében (41. és 51. pontok), valamint a C-51/17. számú OTP Bank Nyrt. és társa kontra Ilyés Teréz és Kiss Emil ügyben 2018. szeptember 20-án hozott ítéletében (78. és 83. pontok).

A C-932/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróság annak megválaszolását kéri az EU Bíróságtól, hogy az irányelv 6. cikk (1) bekezdése alapján az árfolyamrész tisztességtelenségének jogkövetkezménye körében a fogyasztó nyilatkozatát hogyan kell figyelembe venni. Az árfolyamrész alkalmazásának kérdésköre azonban - a későbbiekben is kifejtettekre tekintettel - a jelen eljárás tárgyát nem képezte, így az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó döntése nem hathat ki a jogvita érdemi elbírálására.

9.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészíti azzal, hogy a perbeli kölcsönszerződés II.6.8. pontja szerint „Az Adós jogosult a futamidő alatt egy alkalommal a Banktól a devizában nyilvántartott Kölcsön forint alapú kölcsönné alakítását kérni azzal, hogy köteles ezen kérelmet a Fordulónapot legalább 30 nappal megelőzően a Bankhoz írásban benyújtani. Az adós a Szerződés aláírásával tudomásul veszi és elfogadja, hogy a Bank a kérelmet saját belső szabályzata szerint bírálja el. A Bank a Kölcsön átalakítását a Fordulónappal hajtja végre, az átalakítás napján érvényes, magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyam alapulvételével, az átalakítás napján érvényes Hirdetménye szerint, a Különös részben hivatkozott termékre vonatkozó kondíciók figyelembevételével. Az átalakításhoz kapcsolódóan megváltozó törlesztő részletről, díjakról és egyéb kondíciókról, azok első esedékességét megelőzően a Bank az Adóst írásban értesíti.”

10.

Az elsőfokú bíróság a fentieket meghaladóan a releváns tényeket megállapította, érdemi döntésével és indokaival az ítéltábla egyetért, ezért azok megismétlése nélkül, a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján utal a határozat helyes indokaira és csak a fellebbezésben foglaltakra tekintettel mutat rá az alábbiakra.

10.1.

A perbeli jogvita eldöntésekor abból kellett kiindulni, hogy a felpereseknek a szerződés érvénytelenségének megállapítására és jogkövetkezményeinek levonására irányult a keresete, melynek ténybeli alapjául arra hivatkoztak, hogy az alperes nem tett eleget az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének. A felperesek tehát maguk jelölték meg az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelenségét annak okaként, hogy az árfolyamkockázat viselésére nem kötelezhetők. A személyes előadásuk során kizárólag arra hivatkoztak, azt sérelmezték, hogy az aláírt, a devizaalapú hitelekkel kapcsolatos kockázatokról szóló nyilatkozat alapján „kisebb kockázat lehet, de minimális lehet csak az ingadozás.” A közvetítő „tájékoztatása arról, hogy csak minimális ingadozás várható, minket megnyugtattott, ezt elfogadtuk.” Az alperesi képviselő kérdésére az I. rendű felperes elmondta, hogy az a gazdasági megfontolás állt a döntés háttérében, hogy a forint alapú kölcsönnek magasabb a törlesztőrésze, hozzátette, hogy „Nem emlékszem már pontosan arra, hogy a forint alapú hitel lehetősége hogyan merült fel, illetve pontosan milyen összehasonlítás történt. Mi megbíztunk ebben a hölgyben, ő pedig alaptól a devizaalapút ajánlotta...Valóban az világos volt, hogy az árfolyamváltozás kockázata kizárólag minket terhel, de a hölgy azt mondta, hogy minimális lehet csak ez a változás.” A II. rendű felperes előadta, hogy „a közvetítő hölgy... azt mondta, hogy ennek nagyon kedvező a kamata, a svájci frank pedig nagyon erős pénznem, ezért jelentős változás nem lehet. A kockázatfeltáró nyilatkozatot valóban aláírtuk. Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy a változás pozitív és negatív irányba történhet. Eleinte még kisebb összegeket is fizettünk, mint 48.000,- Ft. Miután a visszajelzés pozitív volt, mi nem nézelődtünk másfelé. Nem gondoltuk azt, hogy hosszú távon ilyen mértékben el tud szabadulni... Az a körülmény, hogy a változás csak minimális lehet, nem az írásos nyilatkozatban szerepelt, hanem ezt a tájékoztatást adta szóban a közvetítő... Az, hogy az árfolyamváltozás kockázatát mi viseljük, az nyilvánvaló volt, a mértéke viszont nem a már említett tájékoztatásra figyelemmel. A legrosszabb lehetőségre egy ilyen kölcsönfelvétel esetén nem gondol az ember.”

A fenti nyilatkozatok tükrében aggálytalanul megállapítható, hogy a felperesek nem arra hivatkoztak, hogy az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére vonatkozó szerződéses rendelkezések azért nem egyértelműek, mert a szerződésben egyoldalú módosítási jog és árfolyamrés is szerepelt, aminek a szerződéskötés kori hatása nem hagyható figyelmen kívül. Kizárólag azért állították az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségét, mert a törlesztőrészlet megemelkedett mértékét sérelmezték, ezzel kapcsolatban kifogásolták a tájékoztatás elégtelenségét. A felperesek személyes előadására figyelemmel fel sem merült az elsőfokú eljárásban, hogy a három szerződési feltétel (árfolyamrés, egyoldalú módosítási jog, árfolyamkockázat) együttes hatása miatt nem tudták megállapítani és ellenőrizni, hogy az aktuális fizetési kötelezettségük mértékének esetleges változása melyik feltételre vezethető vissza. A személyes előadásuk alapján a keresetük alapja kizárólag az volt, hogy nem kaptak tájékoztatást a törlesztőrészletek árfolyamváltozás okán bekövetkező jelentős mértékű emelkedésének lehetőségéről.

Még a fellebbezésben is arra hivatkoznak, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmát kell a pénzügyi intézménynek konkrétan elmagyaráznia. Azt állították, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról nem kaptak világos és érthető tájékoztatást és ezért nem kötelezhetők az árfolyamkockázat viselésére sem. Azt kifogásolták, hogy az alperes nem hívta fel kifejezetten a figyelmüket arra, hogy a törlesztőrészlet olyan mértékben is megemelkedhet, hogy annak teljesítésére már nem lesznek képesek. Ilyen kötelezettsége azonban az alperesnek nem volt, nem is lehetett, hiszen az adós jövőbeni teljesítőképességének felmérése a teljes futamidőre vonatkozóan nyilvánvalóan nem volt lehetséges, a szerződéskötés időpontjában fennálló körülményekből az adós utóbb esetlegesen bekövetkező jövedelmi, vagyoni viszonyainak változására nem lehetett következtetni. Hasonlóképpen nem volt kötelezettsége az alperesnek, hogy a fogyasztó teljesítését befolyásoló közgazdasági axiómákról adjon tájékoztatást.

A felperesek maguk hivatkoztak az Európai Bizottság által kiadott, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó iránymutatásra, amely többek között kitér arra, hogy a tagállami bíróságok milyen szempontok szerint értelmezik a világosság és érthetőségét követelményeinek teljesítését. Ennek kapcsán rámutat az ítéletábra, hogy a felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a tájékoztatás időpontjában még nem ismerhették meg a szerződés tervezetét, mert a hitelkérelmük a lényeges feltételeket tartalmazta és ezen hitelkérelem benyújtásával egyidejűleg írták alá a

kockázatfeltáró nyilatkozatot. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás - a későbbiekben is kifejtettekre tekintettel - teljes körű volt, az érthetőségét nem befolyásolja, hogy azt a szerződés részeként vagy azt megelőzően általános jelleggel adta az alperes. A harmadik és a negyedik feltétel körében hivatkozott kumulatív hatással kapcsolatos érvelésüknek pedig azért nincs jelentősége, mert az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége által esetlegesen okozott átláthatatlanságra a korábban kifejtettek szerint a kereset ténybeli alapjaként nem hivatkoztak. Keresetük nem irányult az árfolyamrészt és az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötések tisztességtelenségének vizsgálatára és a kikötések tisztességtelensége jogkövetkezményeinek levonására.

10.2.

A fentiekén túl az ítélet tábla az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelenségére vonatkozó felperesi kifogásokkal kapcsolatban kifejti, hogy a 6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának III/3. pontjában írtak szerint az ügyfél által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre. A tájékoztatásnak tehát ki kell terjednie az árfolyam változásának lehetőségére, és annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. A szintén irányadó 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.

Az EUB a C-26/13. számú ítéletében kifejtette, hogy a szerződési feltételek átláthatóságának az irányelvben foglalt követelményei nem korlátozhatók kizárólag azok alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, mert a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír, hogy a szerződéskötést megelőzően a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit megismerhesse. Csak ezen ismeret alapján lesz abban a helyzetben, hogy megalapozottan dönthessen az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásáról.

Az EUB C-186/16. számú ítélete rendelkező részének 2.) pontja szerint a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye azt jelenti, hogy a hitelszerződések esetén a pénzügyi

intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben ez a követelmény magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben folyósították, nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. Az ehhez szükséges vizsgálatokat a nemzeti bíróságnak kell lefolytatnia.

Az EUB a C-51/17. számú ítélete 73. pontjában rögzíti, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére. A 74-75. pontok szerint a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Közelebbről, a kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt az eladónak vagy szolgáltatónak, a jelen esetben a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra. A 78. pont összefoglaló jelleggel rögzíti, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben e követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági

következményeit is.

A tájékoztatás tartalmát illetően szintén irányadó C-227/18. számú ítélet 1.) pontja szerint a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, ami olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

A fentiekre is tekintettel az ítéletábra - egyetértve az elsőfokú bírósággal - megállapította, hogy a szerződés elsőfokú bíróság által idézett tartalmából, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmából az átlagos fogyasztó számára is világosan felismerhető volt, hogy a megkötött szerződés devizaalapú szerződés, azaz devizában nyilvántartott, de forintban folyósított és forintban törlesztett kölcsönszerződés. Az átlagos fogyasztó azt is világosan felismerhette, hogy az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a svájci frank árfolyamának változásától függően változik, ami miatt fizetési kötelezettségei nőhetnek. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmából egyértelműen felismerhető volt, hogy annak a devizának az árfolyama, melyben a kölcsönszerződést megkötötték megváltozhat, valamint az is, hogy az árfolyam változása a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire milyen jelentős gazdasági következményekkel járhat, a törlesztőrészek növekedését eredményezheti, de a teljes hátralévő tőketartozást is növelheti, így a tájékoztatás megfelelt a C-227/18. számú ítélet 1.) pontjában foglaltaknak is. Utal arra is az ítéletábra, hogy az alperesnek nem volt olyan jogszabályi kötelezettsége, hogy konkrét számításokon keresztül be kellett volna mutatni az árfolyam korábbi, illetőleg várható jövőbeni változását.

10.3.

Az adott esetben nem hagyható figyelmen kívül a szerződés általános részének a kiegészített tényállásban rögzített II.6.8. pontja, amely a devizával kapcsolatos rendelkezések körében biztosítja az adós számára, hogy egy alkalommal a devizában nyilvántartott tartozását forintban nyilvántartott kölcsönre változtassa. A felpereseknek ezáltal a szerződés rendelkezései alapján lehetőségük volt arra, hogy az árfolyamváltozásból eredő hátrányokat megszüntetve a szerződésüket forint kölcsönre alakítsák, ezáltal az esetleges egyenlőtlenségek kiküszöböljék, ami a tisztességtelenség

megállapítását kizárja. Alaptalanul hivatkoztak e körben a felperesek arra, hogy a kikötés az árfolyamrész alkalmazása miatt tisztességtelen feltételt tartalmaz, hiszen a 2014. évi XL. törvény 3. § (2) bekezdése értelmében az eladási árfolyam helyébe ex tunc hatállyal az MNB hivatalos devizaárfolyama lépett.

11.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) alapján helybenhagyta.

12.

A felperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kell megfizetniük az alperes részére a másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjból álló költséget, melynek mértékét az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján állapította meg.

Budapest, 2020. február 6.

. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

. Balsai Csaba Zoltán s. k.
előadó bíró

dr. Vasady Loránt Zsolt s. k.
bíró